

Dàn ý phân tích nghệ thuật miêu tả thiên nhiên trong Cảnh ngày xuân

Lập dàn ý chi tiết cho đề văn phân tích nghệ thuật miêu tả thiên nhiên trong đoạn trích Cảnh ngày xuân (trích Truyện Kiều) của Nguyễn Du.

Dàn ý phân tích nghệ thuật miêu tả thiên nhiên trong Cảnh ngày xuân

I. Mở bài

- Giới thiệu tác giả Nguyễn Du, tác phẩm *Truyện Kiều* và đoạn trích Cảnh ngày xuân
- Nghệ thuật miêu tả thiên nhiên trong đoạn trích *Cảnh ngày xuân* cho thấy tình cảm nhân văn cao đẹp của tác giả trước thiên nhiên và con người.

II. Thân bài

- Nghệ thuật ước lệ cổ điển sử dụng hình ảnh ước lệ quen thuộc trong thơ cổ, mượn thơ cổ một cách sáng tạo, bút pháp chấm phá, điểm xuyết.

1. Bốn câu thơ đầu: Miêu tả khung cảnh ngày xuân

- Miêu tả khái quát vẻ đẹp mùa xuân tươi đẹp với hình ảnh én chao liệng trên bầu trời thanh bình tràn ngập ánh sáng xuân tươi tắn trong sáng (hai câu đầu)
- Tác giả thể hiện niềm tiếc nuối khi thời gian trôi chảy nhanh chóng
- Bức tranh tuyệt mỹ hiện lên qua hai câu thơ:

Cỏ non xanh tận chân trời

Cành lê trắng điểm một vài bông hoa

+ Cảnh vật đơn giản với cỏ xanh, hoa trắng nhưng hiện lên không gian khoáng đạt, rộng lớn, tươi đẹp

+ Nếu hai câu thơ cổ “*Phương thảo liên thiên bích/ Lê chi sổ điểm hoa*” của Trung Quốc dùng hình ảnh cỏ thơm thì Nguyễn Du lại chọn hình ảnh cỏ xanh để nhấn mạnh vẻ đẹp giàu sức sống của mùa xuân

+ Hình ảnh hoa lê gợi lên sự mới mẻ, tinh khôi, thanh khiết kết tinh của đất trời được điểm xuyết trong không gian

→ Hai câu thơ tả cảnh thiên nhiên tuyệt bút của Nguyễn Du giàu chất tạo hình, ngôn ngữ biểu cảm. Từ đó thấy tâm hồn con người tươi mới, phần chấn qua cái nhìn về thiên nhiên trong trẻo tươi vui.

Dàn ý phân tích nghệ thuật miêu tả thiên nhiên trong Cảnh ngày xuân

2. Sáu câu thơ cuối: Bức tranh thiên nhiên mang tâm hồn con người

- Cảnh mang cái thanh, cái dịu của mùa xuân: nắng hoàng hôn, dòng suối nhỏ, dịp cầu bắc ngang đường như nhuộm màu tâm trạng của con người

+ Không gian buổi chiều tà quen thuộc trong văn học khiến con người chìm trong cảm xúc băng khuâng khó tả.

+ Cảnh vật như chậm dần, lắng dần, mọi chuyển động đều đi vào tĩnh lặng

+ Không gian dần thu hẹp, mang dáng dấp nhỏ nhoi, phẳng phất nỗi buồn của con người

- Các từ láy *thanh thanh, tà tà, nao nao* không chỉ biểu đạt sắc thái cảnh vật mà còn thể hiện tâm trạng con người

+ Từ *nao nao* gợi lên nét buồn khó hiểu. Hai chữ thân thơ có sức gợi lớn, chị em Kiều bản thân, tiếc nuối, buồn bã khi ra về

→ Bút pháp tả cảnh ngụ tình tả cảnh gắn với tình, cảnh và tình tương hợp

III. Kết bài

- Với bút pháp miêu tả thiên nhiên đặc sắc, đoạn trích dựng lên bức tranh thiên nhiên, lễ hội mùa xuân tươi đẹp, trong sáng

- Bức tranh làm nổi bật tình cảm nhân văn cao đẹp của nhà thơ đại tài Nguyễn Du trước cảnh vật và con người

- Đoạn trích khẳng định tài năng miêu tả thiên nhiên của Nguyễn Du cũng như kiệt tác *Truyện Kiều*.

Bài văn mẫu tham khảo

Đoạn trích "*Cảnh ngày xuân*" là một tác phẩm hay, độc đáo, rất tiêu biểu cho nghệ thuật miêu tả vẻ đẹp thiên nhiên của đại thi hào Nguyễn Du. Đoạn trích nằm ngay sau đoạn tả tài, tả sắc của chị em Thúy Kiều. Qua đoạn thơ, Nguyễn Du dựng lên bức tranh thiên nhiên và lễ hội mùa xuân trong tiết Thanh minh thật tươi sáng, sống động. Nhà thơ đã khéo léo kết hợp bút pháp tả và gợi với những chi tiết mang tính ước lệ mà vẫn vô cùng chân thực, giàu tính chất tạo hình và biểu cảm, ngôn ngữ trong sáng, trau chuốt để miêu tả khung cảnh ngày xuân.

Dàn ý phân tích nghệ thuật miêu tả thiên nhiên trong Cảnh ngày xuân

Trước hết là bốn câu thơ đầu, với nghệ thuật chấm phá độc đáo tả ít gợi nhiều, Nguyễn Du đã tạo nên một bức tranh thiên nhiên mùa xuân tươi đẹp, giàu sức xuân:

Ngày xuân con én đưa thoi

Thiều quang chín chục đã ngoài sáu mươi

Cỏ non xanh tận chân trời

Cành lê trắng điểm một vài bông hoa.

Hai câu thơ đầu vừa có sức gợi về thời gian, lại vừa có sức gợi về không gian. Ngày xuân thấm thoát trôi qua thật nhanh như thoi đưa. Cả mùa xuân có chín mươi ngày thì nay đã qua tháng giêng, tháng hai và bước sang tháng thứ ba. Ánh sáng của ngày xuân nhẹ nhàng, trong veo, lan tỏa, trải dài khắp muôn nơi. Trên nền trời cao là những đàn chim én mùa xuân đang chao nghiêng bay lượn. Dưới mặt đất là một thảm cỏ xanh non bất tận chạy ra xa tít tắp. Động từ “tận” làm cho không gian mùa xuân như đang giãn nở, ngày càng mở rộng ra biên độ và bao trùm cả không gian xuân là một màu xanh biếc của cỏ lá. Trên nền cỏ xanh tươi ấy là những bông hoa lê điểm vài sắc trắng gợi lên sự tinh khôi, mới mẻ. Biện pháp đảo ngữ có tác dụng tô đậm thêm và làm nổi bật hơn sức trắng của hoa lê trên nền cỏ mùa xuân. Chỉ bằng bốn câu thơ ngắn gọn nhưng dưới ngòi bút và cách miêu tả thần tình, Nguyễn Du đã tạo nên một bức tranh xuân tinh khôi, trong trẻo, thanh khiết và giàu sức sống, mang đậm hơi thở của hồn xuân đất Việt.

Đến sáu câu thơ cuối, bằng nghệ thuật "tả cảnh ngụ tình", Nguyễn Du đã miêu tả thời điểm kết thúc của ngày hội xuân thấm đượm hồn người một chút buồn xao xuyến. Đây vừa là tả thực, lại vừa nhuộm màu tâm trạng nhân vật trữ tình trong thơ.

Tà tà bóng ngả về tây

Chị em thơ thẩn dan tay ra về

Bước dần theo ngọn tiểu khê

Lần xem phong cảnh có bề thanh thanh

Nao nao dòng nước uốn quanh

Dịp cầu nho nhỏ cuối ghềnh bắc ngang.

Cảnh vẫn mang cái dịu nhẹ, êm đềm của ngày xuân nhưng bóng dương đã “tà tà ngả về tây”. Cảnh vật như trở nên nhạt dần đều, cái khung cảnh rộn rã, náo nức, tung bừng lúc sáng sớm ngày xuân đã phải nhường chỗ cho sự tĩnh lặng, yên ả. Không gian xuân co gọn lại theo ánh sáng của bầu trời hoàng hôn chứ không mở ra rộng lớn, mênh mông, vô tận

Dàn ý phân tích nghệ thuật miêu tả thiên nhiên trong Cảnh ngày xuân

như ở bốn câu thơ đầu. Tất cả đều thu nhỏ trong bước chân của người ra về. Phong cảnh thì "thanh thanh" nhẹ nhàng, dòng nước tiểu khe thì uốn quanh "nao nao" và chiếc cầu "nhỏ nhỏ" thì "bắc ngang" cuối ghềnh. Cảnh thực đẹp, rất giàu chất thơ, chất họa, phẳng phát một nỗi buồn lưu luyến, bịn rịn, băng khuâng của lòng người. Đồng thời gieo vào lòng người đọc những linh cảm về một điều sắp sửa xảy ra, như là sự dự báo trước cuộc gặp gỡ năm mò Đạm Tiên và sự gặp gỡ của hai con người trai tài gái sắc: Thúy Kiều – Kim Trọng. Tóm lại, với bút pháp tả cảnh ngụ tình, kết hợp với việc sử dụng hệ thống những từ láy, hình ảnh giàu tính tạo hình và biểu cảm, tác giả đã khắc họa bức tranh chiều tà trong ngày hội xuân thấm đượm tâm trạng của con người nhân vật. Qua đó cho thấy được tài năng nghệ thuật miêu tả thiên nhiên và tâm trạng con người của Nguyễn Du.

Nếu như ở bốn câu thơ đầu, bức tranh thiên nhiên mùa xuân vào lúc sáng sớm hiện lên căng tràn, đầy nhựa sống, bao la, vô tận trong màu sắc xanh non, biếc rờn của cỏ cây thì đến sáu câu cuối, bức tranh xuân khép lại trong ánh sáng nhạt nhòa của ánh nắng chiều yếu ớt ngã về phía tây, co gọn lại thực nhỏ bé và nhuốm màu sắc tâm trạng con người. Cảnh chuyển rất tự nhiên và hợp lý.

Tóm lại, qua việc phân tích ở trên, chúng ta thấy được nghệ thuật miêu tả thiên nhiên rất độc đáo, giàu sức gợi của nhà thơ. Đó là một bức tranh mùa xuân giàu chất thơ, chất họa, rất sống động, nhịp nhàng.

Với những gợi ý và dàn bài chi tiết trên đây, hi vọng các bạn đã có những mạch văn, ý văn hay cho nội dung bài **phân tích nghệ thuật miêu tả thiên nhiên trong đoạn trích Cảnh ngày xuân**. Tham khảo nhiều bài văn mẫu hay lớp 9 khác tại thư mục tài liệu **Văn mẫu 9** do Đọc Tài Liệu sưu tầm và tuyển chọn. Chúc các bạn luôn học tốt !